

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 101 87
Πληροφορίες : Δώρα Ιωάννου
Τηλέφωνο : 210-5221963,2132161004
Fax : 210-5221963
E - mail : diioannou@yyka.gov.gr

Αθήνα, 16 / 09 /2013

Αριθμ. Πρωτ. : οικ. 152

ΠΡΟΣ: 1.Οικοτροφείο «ΑΘΗΝΑ»
Κιλκίς 8, ΤΚ 18120 Κορυδαλλός
Υπόψη Επιστ. Υπεύθυνης
κας Ε. Κορομηλά
2) Π.Ε.Ψ.Α.Ε.Ε.
Αλκαμένους 8 & Χαρίσσης
ΤΚ 10439 Αθήνα
Υπόψη προέδρου κας Π. Νικολάου

ΘΕΜΑ: «Αποστολή έκθεσης»

Σας αποστέλλουμε την έκθεση της από 30-04-2013 επίσκεψης του κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές, στο οικοτροφείο «ΑΘΗΝΑ» για ενημέρωση και σχετικές σας ενέργειες.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Γραφείο Υπουργού Υγείας
2. Γραφείο Υφυπουργού Υγείας
κας Ζέττας Μακρή
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Υγείας
4. Δ/ση Ψυχικής Υγείας
5. Αυτοτελή Υπηρεσία Προστασίας
Δικαιωμάτων Ασθενών
6. Σ.Ε.Υ.Υ.Π.
Πειραιώς 205, ΤΚ 11853 Ταύρος ΑΘΗΝΑ

Για την Ειδική Επιτροπή
Ο Πρόεδρος

ΒΛΑΣΗΣ ΤΟΜΑΡΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Αθήνα, 16 - 09 - 2013

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

ΘΕΜΑ: Έκτακτη επίσκεψη στο οικοτροφείο «Αθηνά»

Κλιμάκιο της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές αποτελούμενο από τα μέλη της κ. Δ. Γεωργιάδη και Ε. Φυτράκη πραγματοποίησε έκτακτη επίσκεψη στο οικοτροφείο «Αθηνά» της Πανελλαδικής Ένωσης για την Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση και την Επαγγελματική Επανένταξη (ΠΕΨΑΕΕ) στον Κορυδαλλό Αττικής την 30-4-2013. Με έγγραφό της προς το οικοτροφείο, η Ειδική Επιτροπή είχε ζητήσει την παρουσία των υπευθύνων του κατά την επίσκεψη. Παρέστησαν η επιστημονικά υπεύθυνη του οικοτροφείου κα Ε. Κορομηλά, ο ψυχίατρος κ. Γ. Σταυρινός και ο κ. Λ. Ιωακείμ, ο οποίος συνεστήθη ως «συντονιστής οικοτροφείου».

Η επίσκεψη αποφασίσθηκε λόγω της πυρκαγιάς που ξέσπασε εκεί τη νύχτα της 13-2-2013 και η οποία στοίχησε τη ζωή δύο ενοίκων-ασθενών ενώ ένας ακόμη απεβίωσε αργότερα από παθολογικά αίτια. Η Ειδική Επιτροπή είχε ζητήσει εγγράφως την 21-2-2013 να ενημερωθεί από τη διεύθυνση του οικοτροφείου για τις συνθήκες του τραγικού συμβάντος, για την τύχη όσων επέζησαν και για τις ενέργειες που προωθούνται για την επαναλειτουργία του οικοτροφείου. Το οικοτροφείο διαβίβασε, ως απάντηση, στην Ειδική Επιτροπή το ενημερωτικό έγγραφο που είχε αποστείλει στο Υπουργείο Υγείας και στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρονται:

- Παρά την επίσχεση εργασίας τεσσάρων νοσηλευτών, η νυχτερινή βάρδια συγκροτήθηκε από δύο μέλη του προσωπικού (ένα νοσηλεύτη και έναν γενικών καθηκόντων).
- Η πυρκαγιά εκδηλώθηκε μετά τις 10.30 μμ στον 1^ο όροφο. Ο συναγερμός πυρανίχνευσης σήμανε. Το προσωπικό δεν είχε άμεση πρόσβαση στον 1^ο όροφο γιατί η πόρτα ήταν κλειδωμένη από μέσα. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες ένας εκ των πέντε ενοίκων του 1^{ου} ορόφου «απέσπασε» το κλειδί της πόρτας και την κλείδωσε από μέσα. Με την βοήθεια γειτόνων η πόρτα έσπασε αλλά η εκκένωση του ορόφου καθυστέρησε. Με την προσέλευση και των ανδρών της Πυροσβεστικής απεγκλωβίστηκαν οι τέσσερις ένοικοι του 1^{ου} ορόφου και μεταφέρθηκαν στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Νίκαιας, ενώ είχαν ήδη εκκενωθεί οι χώροι του ισογείου και του 2^{ου} ορόφου. Την επομένη οι εγκαυματίες επιζώντες ένοικοι-ασθενείς μεταφέρθηκαν σε εντατικές μονάδες γειτονικών νοσοκομείων. Από τους 13 ενοίκους-ασθενείς, οι οκτώ μη εγκαυματίες μεταφέρθηκαν για φιλοξενία σε άλλες στεγαστικές δομές και ο φερόμενος, ως εμπρηστής, ένοικος-ασθενής οδηγήθηκε στο ψυχιατρείο των φυλακών Κορυδαλλού.

- Το οικοτροφείο διέθετε άδεια λειτουργίας καθώς και τα προβλεπόμενα μέσα ενεργητικής πυροπροστασίας.
- Η Πυροσβεστική Υπηρεσία ξεκίνησε προανάκριση και η διεύθυνση της ΠΕΨΑΕΕ και του οικοτροφείου «προχωρά παράλληλα σε διεξοδική έρευνα για τις συνθήκες του συμβάντος με το προσωπικό και τους ενοίκους για τη διαπίστωση τυχόν ευθυνών».

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Το οικοτροφείο λειτουργεί από το 2004, βρίσκεται εντός του αστικού ιστού του Κορυδαλλού και στεγάζεται σε δύο κτίρια που βρίσκονται στο ίδιο οικόπεδο:

Ένα κτίσμα δύο ορόφων που βρίσκεται στην εμπρόσθια πλευρά και ένα βοηθητικό στην οπίσθια πλευρά. Ανάμεσα στα δύο κτίσματα υπάρχει ελεύθερος χώρος που χρησιμοποιείται από τους ενοίκους για αναψυχή.

Τα δωμάτια των ενοίκων, τα γραφεία και η κουζίνα βρίσκονται στο κυρίως κτίριο ενώ στο βοηθητικό υπάρχει εργαστήριο και στεγάζεται το τελευταίο διάστημα και ένας ένοικος.

Την ημέρα της επίσκεψης στο οικοτροφείο διέμεναν οι οκτώ ένοικοι που είχαν επανέλθει (5 γυναίκες, 3 άνδρες), όλοι τους περιπατητικοί και με αξιόλογη λειτουργικότητα. Κατά την επίσκεψη βρίσκονταν στον αύλειο χώρο. Ήταν ήρεμοι, καθαροί και φροντισμένοι. Οι καταστροφές που προκάλεσε η πυρκαγιά είχαν εξολοκλήρου αποκατασταθεί πλην του 2^{ου} ορόφου. Το κλιμάκιο της Ειδικής Επιτροπής αποκόμισε την εντύπωση ενός οικοτροφείου με επάρκεια κτιριακών υποδομών και εξοπλισμού και με χώρους φροντισμένους και διακοσμημένους. Από τους υπεύθυνους του οικοτροφείου ζητήθηκαν έγγραφα που αφορούσαν το ψυχιατρικό και κοινωνικό ιστορικό, το θεραπευτικό πλάνο, κ.α. του φερόμενου ως δράστη καθώς και κατάσταση προσωπικού, το πρόγραμμα εβδομαδιαίας βάρδιας του, κ.α. Τα στοιχεία αυτά απεστάλησαν μετ' ολίγες ημέρες στην Ειδική Επιτροπή.

Ο φερόμενος ως εμπρηστής διέμενε στο οικοτροφείο από τα τέλη του 2010. Έχει στο ιστορικό του αρκετές και μακρές νοσηλείες με τη διάγνωση της ψύχωσης. Η τελευταία από αυτές έλαβε χώρα πρόσφατα (άνοιξη του 2012). Στο ιστορικό του επίσης καταγράφεται εμπρησμός στο οίκημα που διέμενε παλαιότερα (καλοκαίρι 2009). Παρά την αλλαγή συμπεριφοράς η οποία είχε οδηγήσει και στην τελευταία του νοσηλεία, το προσωπικό του οικοτροφείου δεν διέκρινε στον συγκεκριμένο ένοικο καμία ένδειξη που να δικαιολογούσε ανησυχία. Σύμφωνα με όσα εξέθεσαν οι υπεύθυνοι του οικοτροφείου στα μέλη της Ειδικής Επιτροπής, η πιθανότερη εξήγηση των συμβάντων είναι ότι ο δράστης άναψε φωτιά σε περισσότερες της μιάς εστίες στο διαμέρισμα του 1^{ου} ορόφου, κλείδωσε από μέσα την πόρτα εγκλωβίζοντας τους ενοίκους και ο ίδιος κατέφυγε στο μπαλκόνι.

Ερωτηματικά προκύπτουν για το πώς το κλειδί βρέθηκε στα χέρια του δράστη καθώς και για την παρουσία ή απουσία του ενός από τα δύο μέλη του προσωπικού βάρδιας στον όροφο που εκδηλώθηκε η φωτιά. Η διερεύνηση των συνθηκών του τραγικού συμβάντος βρίσκεται στα χέρια της δικαιοσύνης, αφότου στην υπόθεση παρενέβη η Εισαγγελία Πειραιά (κατά τον χρόνο σύνταξης της παρούσας έκθεσης ο συγκεκριμένος ένοικος είχε τεθεί σε προσωρινή κράτηση έχοντας ομολογήσει προηγουμένως τον εμπρησμό).

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ «ΑΘΗΝΑ»

Η Ειδική Επιτροπή θεωρεί ότι ο θάνατος δύο ενοίκων άμεσα, και ενός έμμεσα, συνιστά μια ακραία περίπτωση προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος στη ζωή. Το οικοτροφείο «ΑΘΗΝΑ» και η ΠΕΨΑΕΕ, οφείλουν, ανεξάρτητα από τη δικαστική πορεία της υπόθεσης του εμπρησμού, να κοινοποιήσουν στην Ειδική Επιτροπή και στην Δ/ση Ψυχικής υγείας του Υπουργείου Υγείας (α) τα συμπεράσματα της έρευνας τους για τις συνθήκες του συμβάντος, τυχόν οργανωτικά κενά, αδυναμίες ή παραλείψεις που σχετίζονται με αυτό και (β) τον επανασχεδιασμό των μέτρων ασφάλειας και της εν γένει λειτουργίας του οικοτροφείου ώστε αυτό να εγγυάται όρους ασφαλούς διαβίωσης των ενοίκων – ασθενών.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΝΠΙΔ

Η προσωρινή, αλλά κατά διαστήματα επαναλαμβανόμενη, αναστολή της χρηματοδότησης των στεγαστικών δομών παράγει μείζονα προβλήματα: Αποκαρδίωση και απώλεια κινήτρου του προσωπικού, καθώς και μορφές διαμαρτυρίας όπως η επίσχεση εργασίας. Αυτά συνεπάγονται δυσλειτουργία των δομών η οποία έχει άμεσο αντίκτυπο στην ασφάλεια των ενοίκων – ασθενών. Επειδή πρώτιστο καθήκον της στεγαστικής αποκατάστασης είναι η παροχή ασφαλούς διαβίωσης στους ενοίκους – ασθενείς, σε συνθήκες επίσχεσης εργασίας του προσωπικού συνιστώνται:

- ◆ Άμεση ενημέρωση του Υπουργείου Υγείας
- ◆ Προσλήψεις προσωπικού με ολιγόμηνες , έστω και μερικής απασχόλησης, συμβάσεις για αναπλήρωση των κενών. Άμεση και συστηματική εκπαίδευση αυτού του προσωπικού .
- ◆ Αν το προηγούμενο μέτρο δεν είναι εφαρμόσιμο τότε οι φορείς – ΝΠΙΔ θα πρέπει να ενημερώσουν το Υπουργείο Υγείας, για την ανεπάρκειά τους να προστατεύσουν τους ενοίκους – ασθενείς και εκείνο θα πρέπει να λάβει μέτρα βασιζόμενο σε σχέδιο ανάγκης που έχει καταστρώσει.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Οι ετεροκαταστροφικές αλλά και οι αυτοκαταστροφικές πράξεις δεν συνδέονται πάντοτε με την ατομική ψυχοπαθολογία. Χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και οι διαπροσωπικές σχέσεις δεν πρέπει να παραγνωρίζονται. Σημαντικός προγνωστικός παράγοντας ετεροκαταστροφικής ή αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς είναι η ύπαρξη τέτοιας συμπεριφοράς στο παρελθόν. Η τοποθέτηση νέων ενοίκων – ασθενών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το ιστορικό τους και όχι μόνο την παρούσα κλινική τους εικόνα. Τόσο ο ψυχίατρος όσο και το λοιπό προσωπικό των δομών θα πρέπει να παρατηρούν όχι μόνο τη συμπτωματολογία αλλά και τις σχέσεις που αναπτύσσει ο κάθε ένοικος με τους συγκατοίκους του και το προσωπικό, καθώς και την επίδραση που έχουν πάνω του τυχόν τρέχοντα γεγονότα ή αλλαγές. Είναι σημαντική η εκπαίδευση του προσωπικού, ώστε αυτό να αναγνωρίζει προειδοποιητικά σημεία ετεροκαταστροφικής ή αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς.

Αναφορικά με τις έκτακτες καταστάσεις και την αντιμετώπιση κρίσεων, θα ήταν σκόπιμο η κάθε στεγαστική δομή να ορίσει τεχνικό ασφαλείας, τον οποίο δύναται να αποστείλει για βραχεία εκπαίδευση σε δημόσιο ΚΕΚ ή άλλο αρμόδιο φορέα. Υπό τη δική του ευθύνη το προσωπικό θα κάνει σε τακτά χρονικά διαστήματα ασκήσεις ετοιμότητας, χρησιμοποιώντας τεχνικές προσομοίωσης (π.χ. ενεργοποίηση πυροσβεστήρα). Οδηγίες ασφαλείας πρέπει να είναι αναρτημένες και όλο το προσωπικό να έχει ενυπόγραφα δηλώσει ότι είναι σε γνώση τους. Κατά παρόμοιο τρόπο μέλος του νοσηλευτικού προσωπικού της κάθε στεγαστικής δομής συνιστάται να παρακολουθήσει σεμινάριο Πρώτων Βοηθειών (από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, Ε.Κ.Α.Β. ή άλλο αρμόδιο φορέα) και ακολούθως να εκπαιδεύει τα υπόλοιπα μέλη του προσωπικού.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ / ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η κοινή υπουργική απόφαση Α3α οικ. 876 του έτους 2000 προβλέπει (άρθρο 12) την κατάρτιση εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας των στεγαστικών δομών από τους φορείς στους οποίους αυτές ανήκουν. Δεδομένης της δυστοκίας στην υλοποίηση εφαρμογής του συγκεκριμένου άρθρου προτείνεται, με πρωτοβουλία της Δ/σης Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας, η κατάρτιση ενιαίου εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας για κάθε τύπο στεγαστικής δομής ξεχωριστά: Εξωνοσοκομειακός ξενώνας βραχείας παραμονής και υψηλής υποστήριξης, μέσης διάρκειας παραμονής και μέσης υποστήριξης, μακράς παραμονής και χαμηλής υποστήριξης. Οικοτροφείο. Ξενώνας και οικοτροφείο για παιδιά, ξενώνας και οικοτροφείο για εφήβους. Προστατευμένο διαμέρισμα. Με το τρόπο αυτό αναμένεται ότι θα καταστεί ευχερέστερος και αποτελεσματικότερος ο ποιοτικός έλεγχος των στεγαστικών δομών τον οποίο η υπουργική απόφαση Υ5α,β/Γ.Π. οικ. 39321 του 2010 έχει αναθέσει στις Τομεακές Επιτροπές Ψυχικής Υγείας (σε 1^ο βαθμό) και στη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας (σε 2^ο βαθμό).

Για την Ειδική Επιτροπή
Ο Πρόεδρος

Βλάσης Τομαράς